

מועצה אזורית דרום

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

בני ברית ישראל

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עלון מספר 8

לשכת בנימין דה רוטשילד

לשכת נתיבי שלום

לשכת הנשיא ויצמן

שבט תשפ"א

העלון הדיגיטלי

ינואר 2021

תוכן עניינים

דבר העורך – יוסי רזי

דבר יו"ר המועצה – אבי ארז

פעילות לשכת הנשים "בנימין דה רוטשילד", ראשל"צ – ד"ר הדס מלכה הכהן.

הפגנה – יוסי זיו

אשרי האיש – אודי בן סעדיה

איך נולד סיפור – ראיון עם עדנה שמש

שעריים ומרמורק – יריבות או שותפות גורל – חנניה קורש

נח נפתולסקי איש "הצמחים והפרחים" – צבי תדמור

הכל פוליטי? – מוטי שפירא

אינטלקט – יורם פורת

מה יהיה – מבט אל העתיד – ד"ר יאיר שרן

היה הייתה עברית-רות קלי

דימוי עצמי, בטחון עצמי והקשר ביניהם – יפה כהן ישר

האם אתה דואג למלא את הסוללה שלך? – ד"ר אורלי נתנאל

חלון לעלון

יוסי רזי

באמתחתנו הפעם קטעים/סיפורים/חוויות/תובנות מתחומים שונים פרי מקלדותיהם של המחברים שהשתדלו, טרחו והכינו. ואם מותר להעיד על העיסה – התוצאות טובות מאד ומגוונות לקריאה. התיאוריה הרווחת בשנים האחרונות לפיה לא רק העיתונאים והכתבים הבכירים והסלבים יודעים הכול אלא שגם ל"המונים" ברשתות יש מה להציע/לבטא – מתממשת כאן בדפים האלה.

ובכל אלה – סיפורים אישיים ונוגעים של יוסי רזי ואודי בן סעדיה; הצצה מרתקת למוחה היוצר של הסופרת עדנה שמש; ניתוח ממוקד וענייני של מצבנו הפוליטי מאת מוטי שפירא; סיפור בלשי על האחיות שעריים ומרמורק ובכל השאר המכובד – לבטח תמצאו, הקוראים, ערכים מוספים משלכם.

ובנוסף – ראיון מוקלט עם גדעון הוד – השדרן המוכר לנו מזה עשרות שנים, אחד מפסקולי המדינה (כדורגל, אור ירוק, מוסיקה..), שיספר על החידון המוסיקלי שממרום גילו הוא מוסיף לערוך, לחוד ולשדר.

ומשהו למחשבה לאלה מאיתנו שמחשיבים עצמם כגימלאים-ותיקים-פעילים (בעצם כולנו..)- הנה לכם דוגמא לאחד ותיק, מבוגר מרובנו, בן 89, שמצא לאחרונה עיסוק חדש. ומדובר בשופט פרופסור יצחק זמיר שהיה בעברו היועץ המשפטי לממשלה (קו 300), ולאחר מכן שופט בית המשפט העליון, ממנו פרש ב-2001. זמיר הוציא לאחרונה, ולראשונה בקריירה שלו, ספר לילדים – "לשחרר את הקנגורו תום". את הכתיבה הוא התחיל כסיפור אחד ששלח לנכדיו בחו"ל ולפי בקשת קהל הקוראים הוציא ושלח סיפור המשך ועוד אחד ועוד אחד עד לספר מלא. והביקורות עליו טובות,

המסקנה – העתיד עוד לפנינו, ואם לא ספרים לילדים לפחות שירים לקשישים..

דבר יו"ר המועצה

אבי ארז

שלום חברים.

מבצע החיסונים לקורונה מתקדם, וחלק גדול בני גילינו כבר מחוסן. למרות זאת מספר החולים עדיין גבוה ואנחנו רחוקים מחזרה לשגרה. הקשרים בין החברים מתנהלים בערנות רבה ברשתות החברתיות.

בלשכת הנשיא ויצמן מתוכנן מפגש זום בט"ו בשבט, בו נאזין להרצאה של צביקה תדמור "מה בין ט"ו בשבט לבין המחקר המדעי לבין כוחה של אהבה".

כל חברי מועצה אזורית דרום מוזמנים להשתתף במפגש. בנוסף להרצאה, נשיא בני ברית ישראל דני גרץ, יעדכן על הפעילות בארגון בימים מורכבים אלה.

לשכת נשים רוטשילד קיימה לקראת ט"ו בשבט מפגש בזום, והרצאה מפי שיר ברנע המציינת ומתייחסת לפירות פרי הארץ ומגוון מתנות הטבע והבריאות.

אני מאחל לכל החברים ובני משפחותיהם בריאות איתנה, וחזרה מהירה לפעילות רגילה ומבורכת.

מה קורה בלשכת הנשים בנימין דה רוטשילד, ראשון לציון

ד"ר הדס מלכה הכהן

מסיבת ראש חודש שבט בסימן טו בשבט !

ב- 14.1.2021 לשכת בנימין דה רוטשילד קיימה מסיבת ראש חודש לנשות העיר ראשון לציון. את המפגש כיבדו מנהלות פורום דת ומסורת רחל אלגרבל, ליאורה מקדשי ניאזוב של המשד לקידום מעמד האישה ראשון לציון.

מסיבת ר"ח חודש זומית נשית
יום חמישי | א שבט תשפ"א | 14.1.2021 | 20:00

ברכות בשבח הארץ ופירותיה | ד"ר הדס-מלכה הכהן

עיצוב בפירות- סרטונים והדגמות

פירות הארץ: מגוון מתנות מהטבע | שיר ברנע, יעצת לאכילה נכונה וצמחי מרפא

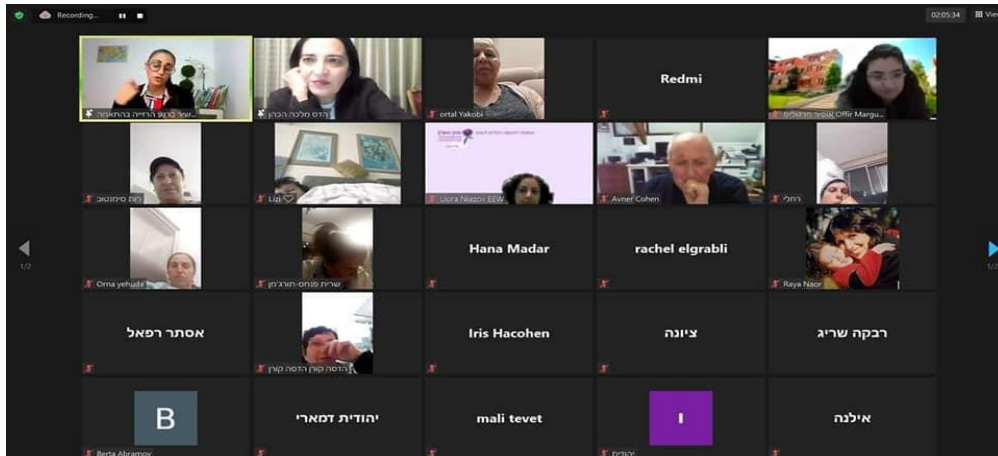
לשכת הנשים בנימין דה-רוטשילד | בני ברית ראשון לציון | בילד 2 ראשון לציון

הכניסה חופשית
פרטים נוספים בנימין דה רוטשילד

המפגש החל בהרצאה קצרה על שבח הארץ ופירותיה, אחר המשתתפות נהנו מסרטונים והדגמה של חיתוך ועיצוב פירות והרצאתה המאלפת של שיר ברנע האלופה והמתקנית, מדריכה לתזונה נכונה והרזייה, על "פירות הארץ מגוון מתנות מהטבע". ערך תזונתי לפי צבע, ועל שבעת המינים וערכם התזונתי והקלורי ואכילה נכונה.

לשכות המעוניינות להצטרף למפגשי הנשים שהלשכה מקיימת מידי חודש- מוזמנות ליצור קשר עם הסגנית, החברה- איריס הכהן 054-2767220

מפגש זום של חברות לשכת בנימין דה רוטשילד

הפגנה

יוסי זיו

לשכת הנשיא ויצמן

עמדנו בצומת כמה גברים קשישים, במעט מאתנו שעדיין היו בעלי רעמה, הייתה זו רעמת שיבה. לכמה מאתנו כרס קטנה מבצבצת, לאחרים גדולה יותר, פורצת קדימה, מאתגרת את גמישות בד החולצה. כולנו שועלים וותיקים של מלחמות והפגנות ועונים להגדרה של קבוצת הסיכון. לכן ויתרנו על החיבוקים וטיפחות שכם ההדדיות וכמנהג ימים אלה נקשנו מרפקים. באנו מוכנים מהבית עם שלטים ודגלים, תפסנו עמדה לאורך המדרכה, מנפנים בדגלי המדינה ובדגלים שחורים, מניפים שלטים "הון שלטון עולם תחתון!" "ביבי אסון. מוביל לאבדון!" "ביבי הביתה!" ואחרים. למכוניות שנעצרו בצומת, ממתיונת לחילוף האור ברמזור, קראנו קריאות מתוזמרות. הרבה נהגים צפרו לנו אות מוסכם של תמיכה ומכל צפירה כזאת שאבנו עידוד. מדי פעם חלפה מכונית עם ביביסטים והיושבים בה קראו קריאות לעברנו: "ביבי! ביבי! ביבי הוא המלך."

בתוך המולת הקריאות ונפנפי הדגלים, לא הבחנו בחבורת נערים רכובה על אופניים ומתקרבת אלינו. הם חלפו על פנינו במהירות והתיזו עלינו מים. לא התייחסנו לאירוע, שלכאורה נראה תמים וראינו בזה מעשה שובבות של בני נעורים. לשמחתנו החלו מצטרפים עוד ועוד אנשים. התמהיל האנושי השתנה. הגיעו משפחות צעירות עם ילדים שזכו כאן לשיעור האזרחות החשוב ביותר בחייהם, והתערבבו בין המבוגרים. כדרכם של ילדים החלו להשתעמם די מהר, ואימא בעלת יוזמה נתנה להם גירים צבעוניים. הילדים התיישבו על הרצפה וקישטו את המדרכה בצבעים עליזים.

המבוגרים המשיכו במחאה והילדים במלאכת קישוט המדרכה. חבורת הנערים התקרבה אלינו שוב והפעם כשחלפו על פנינו, בנוסף להתזת המים זכינו גם במטח הגון של יריקות. זה כבר חרג מגבולות מעשה קונדס, קראנו למשטרה. התקרית עודדה אותנו להמשיך במחאה

בעוד אנו ממתינים לבואם של השוטרים. חלפה כשעה והמשטרה עדיין לא הגיעה, אבל חבורת הנערים הגיחה שוב, ולתדהמתנו שלף אחד הנערים אקדח. לא ניתן היה לזהות אם היה זה אקדח צעצוע או אמיתי. הוא נפנף באקדח וכיוון אותו אלינו בתנוחת ירייה. היינו נרעשים. מיד דיווחנו למשטרה על איומי האקדח. הפעם הגיעה המשטרה כעבור מספר דקות מועט. הניידת עצרה מולנו ובזריזות רבה קפצו ממנה שני שוטרים. כמו בסיפורים, האחד היה גדול והשני קטן. השוטר הגדול טרק את דלת הניידת ובשני צעדים נמרצים ניגש ישירות אלי, עמד מולי, מצביע על המדרכה הצבעונית ושאג לתוך פני: "אתה עשית את זה!" למרות שבעים שנותיי וגודלי, לכמה שניות אינסטינקט הפחד משוטר עבד. התכווצתי כולי ונאלמתי. לרגע השתררה דממה. כעבור כמה שניות התעשתי, חייכתי לשוטר הזועם ואמרתי בנחת ובקור רוח: "תגיד לי, באמת נראה לך שאני עם הכרס שלי אשב על הריצפה ואצייר שמש זורחת, פרחים, פרפרים, בתים עם גג אדום ועצים." כמו בלון המאבד אוויר התכווץ השוטר ואמר כמעט בלחישה: "טוב, תדאג שינקו." קצת מבויש קרא לחברו השוטר הקטן, שניהם נכנסו לניידת ונעלמו כלעומת שבאו. והאקדח? מה זה חשוב? המדרכה נותרה נקייה.

אשרי האיש

אודי בן סעדיה

מהרגע הראשון היה ברור שכלום לא יצא מהפגישה הזאת.

בן שיחי נולד ב-1937 בקזבלנקה וחשבנו שאפשר יהיה להציל מפיו עוד כמה פרטים לטובת הספר המשפחתי שאני עמל עליו בימים אלו.

לרגע התעורר בי כעס – איך מזמינים אותי לפגישה בלי לבדוק קודם את השטח ולברר אם יש עם מי לדבר, אבל אחרי כמה שניות משהו בתוכי נרגע.

האשה הניחה לפני סטנד – כזה שמשמש בדרך כלל לקריאת ספרי קודש ואמרה לי:

כאן יהיה לך נוח לכתוב.

אחר כך היא ניגשה אל בעלה והניחה כמה כריות צבעוניות סביבו.

הוא ישב מולי על ספה כחולה, כיפה שחורה מכסה את ראשו וזקן אפור מעטר את פניו.

מעל ראשו התנוססו פניהם של הרב דוד אבו חצירא ושל הרב עובדיה יוסף.

היא הסבירה לו מה מטרת הביקור, והוא התחיל לדבר בקול חרישי מאוד כמו פכפוך דק של מי מעין, אבל אי אפשר היה להבין מילה ממה שהוא אומר.

מדי פעם היה גופו נוטה הצידה תוך כדי דיבור והיא הייתה ניגשת להיטיב את הכריות סביבו ולמנוע ממנו ליפול, והיה משהו יפה ונוגע ללב בדרך שבה היא ביקשה לשמור על כבודו. יותר מאוחר הבנתי שהיא לא רצתה לבייש אותו ולכן לא סיפרה למי שאירגן את הפגישה שכבר לא ניתן בעצם לדבר איתו.

אישה אחרת, אולי קרובת משפחה, נכנסה והגישה קפה מר ועצוב. בעוד שעתיים וקצת אמור היה להיכנס לתוקפו הסגר השלישי ועל הכביש לא רחוק משם התחילה להצטבר כמו שכבה דקה המולת מכוניות רועשות. מדי פעם עשיתי תנועה קלה כאילו שאני מבקש לקום ממקומי ולהיפרד לשלום, אבל בכל פעם נח עלי מחדש מבטו של מר"ן עובדיה יוסף מבעד למשקפיו הכהות וככה נשארתי לשבת שם מולו עוד דקות ארוכות. משהו בתוכי אמר לי שאני צריך לכבד את המעמד כולו. כשיצאתי משם ראיתי ספר פתוח ניצב על השידה ומתוכו הזדקרו מתוך ספר תהילים המילים הראשונות:

"אֲשֶׁר-הָאִישׁ אֲשֶׁר | לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים..."

ובחוץ על הכביש השתרע טור ארוך ארוך של מכוניות...

איך נולד סיפור או ספר?

ראיון עם עדנה שמש* על תהליכי היצירה בכתיבתה

האם הדמויות בספרייך מבוססות על דמויות אמיתיות, הקרובות אל חיירך?

"רק על עצמי לספר ידעתי", כתבה רחל המשוררת, והמשפט הזה מגלם בתוכו אמת פשוטה לכאורה, שמתארת יפה את מהות הכתיבה. המהות הזאת היא מעשה תצרף שחלקיו גם אמת וגם בדיה. מציאות ודמיון, משהו שקרוב לעולמי אבל גם רחוק ממנו, משהו פרטי אך אוניברסלי במהותו באותה המידה. כך גם בנוגע לדמויות המאכלסות את ספרי. בדמיוני אני בונה סיפור שמהלכיו אינם ידועים לי מראש ולכן גם הגיבורות והגיבורים הראשיים שלי ניחנים ב"עצמאות" מסוימת והם נבנים ומתפתחים ומתעצבים תוך כדי הכתיבה, ותוך כדי התפתחות העלילה. הדמויות האלה – למשל פרופסור עלמא בר ב"לכי, רצפי את הים" או אווה בלום ב"הוטל מלטה" אינן מעוצבות בדמותי. הן אינן חלק מהביוגרפיה שלי וקורותיהן בעלילה אינן קורותי הפרטיים. אבל הטעם האמיתי של הכתיבה אודותיהן הוא בהטמעת עולמי, על רגשותי, דעותי, חרדותי, ניסיון החיים שלי ויכולת ההתבוננות שלי, במהלכי חייהן הרלוונטיים לסיפור. במילים אחרות, השקיעה שאני משקיעה את התודעה שלי בכתיבה שלהן היא הצוף המתוק-מריר שבשבילו כל רגע של התייסרות מול צג המחשב שווה ביותר.

האירועים שאת מתארת בספר צצים בדמיוןך או שהם מבוססים על מקרים שהזדמן

לקרוא או לשמוע עליהם?

בהמשך לתשובתי לשאלה הראשונה, אהדד ואומר שהעלילה בכל אחד מהרומנים שלי היא פיקציה לכל דבר. אבל כמו כל פיקציה טובה – אפילו אם היא ספר פנטזיה – צריכה להיות מעוגנת בחיים האמיתיים. אלה שהם של אחרים, אלה שהם שלנו. הרי פעמים רבות אנחנו, הסופרות והסופרים, כותבות סיפור כדי

לעבד בתוכנו איזו חוויה אישית שחוינו במהלך חייו; כותבות את תמציתה כדי לארגן את טעמיה ואת מהלכיה של החוויה הזאת בתוכנו באופן אחר, מתוך רצון וצורך לחדד את יכולת

ההתבוננות שלנו בה ממרחק, לעתים כדי לאפשר לנו את ההיפרדות ממנה. את ספרו "אתי החיים משחק הרבה" כתב דויד גרוסמן מפיה של ידידתו אווה פאניץ' נהיר אבל הוא לא כתב ביוגרפיה שלה. הוא עיבד את חוויית החיים הקשה והמעניינת שלה לספר פרזזה שהוא יצירה שלמה ומקורית שלו. באופן דומה, כשאני כותבת ב"דיונות החול של פריז" על אלבר, יהודי מהמגרב שמגיע לפריז לעזור בחנות הירקות והפירות של דודו, אני מתארת את חייו של גבר צעיר שברור בעליל שהוא אינו אני, אבל הטמעתו בתוכו את ההתבוננות האישית שלי בחיים הפריזאיים; לא בחיים הנוצצים של עיר האורות היפה אלא בחיי המהגרים מסמטאותיה האפלות יותר, מהגרים שמנסים בכל כוחם להיאחז בה, להיות חלק ממנה. עולה בדעתי שדווקא בסיפורים הקצרים שלי – למשל "ערבסקה", "שיהאב" או "התפנה קוד" מספרי הראשון, "אמסטל" – יש "נתחים" הרבה יותר משמעותיים ממני, כמעט נטו. "התפנה קוד" הוא סיפור אמיתי לגמרי על שנות חייו האחרונות של אבי וגם היום אני מרגישה שכתבתי אותו בלי עור, כלומר בחשיפה גדולה ובכאב רב.

כיצד קורה תהליך היצירה? האם הכתיבה שלך היא משהו מסודר או מתפרץ? במילים אחרות: האם את מתיישבת לכיסא משמונה בבוקר עד ארבע אחר הצהריים וכותבת, בין אם המוזה מבקרת אצלך ובין אם היא מתמהמהת?

שאלה טובה. אני יכולה לחלק את התשובה באופן דיכוטומי למדי לתקופה שלפני מגיפת הקורונה ולתקופה שמאז התפרצותה. מעולם לא היו לי מחסומי כתיבה ואני כותבת מאז שהונח בידי עט, כלומר מכיתה ב' בערך. אני אוהבת לכתוב ויום אחד גיליתי באיזו הארה שבעצם בכל חיי המקצועיים ובכל שנות הלמידה שלי אני ניזונה ממילים ומזינה במילים, בכתב ובעל פה. כל עיסוק שאי פעם עסקתי בו קשור ישירות למילה: כסופרת, כעיתונאית, כמורה לאנגלית, כמבקרת ספרים, כמובן כמתרגמת, כבוגרת קורס קריינות של רשות השידור. הכתיבה זרמה מתוכי תמיד. הפעם הראשונה שהיא נעצרה, והדבר מדאיג אותי מאוד, היא בחודשים הארוכים של הקורונה. לא שאין לי יותר מה לכתוב חלילה – רק לפני זמן מה גמרתי לכתוב את ספרי החמישי "אישה רגישה", קובץ סיפורים קצרים, וכבר הייתי בעיצומה של כתיבת הספר השישי שלי, רומן שהתחלתי לכתוב בסין לפני שלוש שנים כשהייתי אורחת איגוד הסופרים הסיני בשנחאי – אבל פתאום הטעם המופלא של הכתיבה כאילו קהה. חשבתי על זה לא מעט, ואני מייחסת את העצירה המוזרה הזאת בצורך לכתוב למה שמתרחש בנפש כשסכנה קיומית מרחפת ממעל, כמו עכשיו, בתקופה של מגיפה עולמית והרבה אי ודאות. משהו כמו "כשהתותחים רועמים המוזות שותקות". אבל הנה אנחנו כבר בדרך לצאת מהמגיפה, כך עושה רושם, וגם אני מרגישה אופטימיות זהירה: ממש בימים אלה מתפרסם בכתב העת "מאזניים" קטע קצר מ"אישה רגישה" שלי, שכאמור טרם ראה אור, ואני מרגישה ששוב מדגדג לי באצבעות להתיישב מול המקלדת. ולסיפא של שאלתך – לא, אני אף פעם לא כותבת "משמונה עד ארבע", אם כבר – אני עשויה להתיישב מול המחשב בשמונה בערב ולקום ממנו בארבע בבוקר... וכשאני כותבת, הזמן חולף ביעף. שעות עוברות כמו דקות. בכל פעם אני מתפעלת מחדש מהיכולת הזאת שלי להישאב אל הכתיבה, לחיות בעולם מקביל; ללכת לישון רק כשהעיניים ממש נעצמות.

***עדנה שמש – היא סופרת מנוסה אשר ספרה החמישי "אישה רגישה" יראה אור במהלך השנה הקרובה. היא אף מלמדת קורס כתיבה בשלוחת האוניברסיטה העברית ברחובות, ואנו התכנסנו כאן לריאיון קצר על תהליכי היצירה והכתיבה.**

שעריים ומרמורק- יריבות או שותפות גורל?

חנניה קורש*.

האמנם שעריים – מרמורק זה סיפור של יחסי יריבות ותחרות, או סיפור של אם ובתה, ואולי שתי אחיות בכירה וצעירה. רבות נאמר על מערכת היחסים שבין שתי השכונות ועל "היריבות" שביניהן, בדברים שלהלן אנסה לפתוח מעט את היריעה, ולעמוד על קוויים מרכזיים שבמערכת היחסים שבין שתי השכונות.

המתיישבים הראשונים בשעריים הגיעו לרחובות בשנת 1908, בתיה הראשונים החלו להיבנות שנה לאחר מכן. היוזמה להקמת השכונה נעשתה בידי האיכר אפריים זקס או כפי שכונה "אבי התימנים", שעלה ארצה בשנת 1907 מארה"ב. סבלם של התימנים שבמשך כשנה התגוררו ברפתות, במתבנים, בלולים ובמרתפים של איכרי המושבה רחובות, נגע לליבו. זקס דאג להקצאת אדמה בת 35 דונם בדרום רחובות, ועליה החלו להיבנות הבתים הראשונים. יותר מזאת אפריים אף הלווה מהונו לנזקקים כספים בתנאים מיוחדים לבניית הבתים. תימני שעריים מוצאן מקהילות רבות בתימן, מאזור חיידן שבצפון ועד לשרעב ועדן שבדרומה. בשנות ה-30 מספר המתיישבים הלך וגדל וצפיפות הדיור הייתה בלתי נסבלת, שכן שעריים הייתה מעין מרכז קליטה לעולים מתימן, דבר שאילץ את המוסדות לחפש פתרונות למצוקה. מרמורק, נוסדה בשנת 1930 כמושב עובדים, ראשונה היו חלק מהמתיישבים הראשונים בשעריים שמנו 33 משפחות והקבוצה השנייה מנתה 10 משפחות על תימני כנרת שנעקרו מאדמתם לאחר ניסיונות נואשים להיאחז בה בין השנים 1912-1929. בתרצ"ד-תרצ"ו 1934-1936 הגיעה לכפר קבוצה שלישית של מתיישבים, כשבעים משפחות של 'עולים חדשים' אף הם ממחוז שרעב. גל נוסף של שבע משפחות משרעב הגיע למקום ב-1939 וגם בשנות הארבעים המשיכה הזרימה לכפר. כך הפכה מרמורק לכפר קטן שהרכב האנושי הומוגני יחסית, רוב המתיישבים ממחוז שרעב שבתימן ומיעוטם מצפון תימן בעיקר אלה שבאו משעריים. בשנת 1944 שעריים סופחה לרחובות כשכונה, ובשנת 1948 התפרק כפר מרמורק ממסגרתו החקלאית וסופח כשכונה עירונית לרחובות.

רקע זה יצר שוני באופי השכונות, שעריים הוותיקה שכבר ידעה מאבקים אל מול המושבה רחובות, התפתחה בה תחושת העצמאות ושאיפה להתנהל ללא תלות באיכרים או בממסד. מרמורק הוקמה כדי לתת מענה למגורשי כנרת ולפתור את מצוקת הדיור בשעריים מצד המוסדות המיישבים, לכן הייתה תלויה מימסד. דברים אלה השפיעו על האופי של השכונה והתנהלות המתיישבים, אנשי שעריים למדו כי במאבק ישיגו את המגיע להם. לעומתם אנשי מרמורק למדו כי שיתוף פעולה עם הממסד יסייע להם, מכאן ניתן להבין את התפתחות הדברים בהמשך. כך למשל בספורט הכדורגל, קבוצת הכדורגל של שעריים נוסדה בשנת 1944 במסגרת אגודת "מכבי" - "מכבי שעריים". קבוצת הכדורגל של מרמורק, נוסדה בתחילת שנות ה-50 במסגרת אגודת "הפועל" – "הפועל מרמורק". היריבות הספורטיבית קבלה לא פעם אופי ממש אידיאולוגי אך רק לכאורה. השיא ביריבות זאת היה בעונת 1971-72, אז נפגשו שתי הקבוצות למשחק הכרעה על כרטיס העלייה לליגה הלאומית. (הליגה הראשונה אז) בשל חשיבותו ורגישותו התאחדות הכדורגל קבעה שהמשחק יתקיים בחיפה. שם לעיני 10,000 צופים ומספר גדול יותר של מאזינים בבתים, התנהל המשחק והמתח היה רב, שעריים פתחה והובילה 1:0. אלא ששחקני מרמורק לא אמרו נואש, ובהובלת השחקן המהולל טוני שרעבי, הסתיים המשחק בתוצאה ל-1:2 למרמורק. בכי וחגיגות משני עברי הכביש, משפחות נחלקו אלה לחגיגות ניצחון ואלה לכאב ההפסד.

דבר דומה היה גם בעניין ההתגייסות למאבק להקמת המדינה – התגייסות למחתרות. כמו בכל הארץ גם בשתי השכונות שברחובות ההגנה החלה מבססת את אחיזתה. בשנת 1931 הקמת "ארגון ב" שלאחר זמן נקרא אצ"ל - ארגון צבאי לאומי. פנחס קפרא, פעיל הגנה מובהק טוען שאנשי "ההגנה" לא ששו לצייד את בני שעריים ומרמורק בנשק, ולא הכניסו אותם בסוד הפעילות המבצעית. עובדה זו הניעה רבים מן התימנים ובמיוחד בני שעריים לעבור לשורות האצ"ל ובהמשך גם אל הלח"י. כך או כך השכונות היו חלוקות

באידיאולוגיה בהתאם לארגון אליו הצטרפו. באופן כללי ניתן לאמר, כי מרבית צעירי שעריים מצאו את מקומם במחתרות האצ"ל והלח"י, בעוד שצעירי מרמורק ברובם התגייסו להגנה ולפלמ"ח. שיא המתח הגיע לשיאו בתקופת "הסזון" כשמשפחות שלמות התפצלו בין ימין לשמאל, וידוע על סיפורים שחברי ההגנה סרבו למסור חברי אצ"ל. נדגיש כי משפחות רבות לא דקדקו "בציציות" הארגונים והושיטו יד מסייעת לכל דכפין, ידועה אמרתו המפורסמת של איש מרמורק ראובן שרעבי (הלחאם) שהמטרה עניינה אותו ולא הדרך, ובלשונו: "אם המטרה היא ירושלים לא חשוב באיזו דרך נעלה אליה." בחצרות השכונות הללו התקיימו זה בצד זה סליקים של המחתרות השונות באין יודע, גם לא פעם לוחמים של המחתרות מצאו מחסה בבתים לאחר הפעילות ללא הקשר להשתייכות המחתרתית.

הסיפור של הקמת בתי העלמין של השכונות שמאיר צדדים נוספים. כפר מרמורק כמושב עצמאי נהנה מזכות להקים בית עלמין לקבור את מתיו, והחל משנת 1936 נמצאה הקרקע בסמוך לכפר ששימשה לבית עלמין. עד אז קברו בני מרמורק את מתיהם כבני שעריים בבית העלמין המרכזי שברחובות, מדוע הפסיקו לקבור את מתיהם בבית העלמין תר"ן-ההיסטורי שבמושבה רחובות. מעשה שהיה כך היה, בשנת תרצ"א/1931 יעקב עמרני משעריים הכין מקום לנפטר תימני בחלקת קבר שיועדה לנכבד אשכנזי מהמושבה. אנשי החברה קדישא של המושבה, הוציאו את הנקבר התימני ממקום מנוחתו, והעבירוהו לחלקת קבר אחרת, מה שעורר גל התמרמרות. בנוסף, בימי המאורעות תרצ"ו-תרצ"ט (1936 – 1939) נהרג אחד מתושבי שעריים בעבודות ביצורים. קבורתו השתתה למשך 3 ימים, דבר שגרם זעזוע רב

שכונת מרמורק, רחובות

כיכר החשמונאים של היום – הבתים הראשונים של בני שעריים במרמורק

ולהתפרצות מעשי אלימות. אלה הביאו את בני שעריים לחפש פיתרון, והצלחתם של בני מרמורק בהקמת בית עלמין משלהם, עודדה אותם. לכן החליטו פרנסי שעריים לרכוש קרקע בסמוך לבית העלמין מרמורק ולבטא בכך את רצונם לאי תלות הן במושבה רחובות והן במושב מרמורק. הדבר היה מלווה במאבקים רבים עם מושב מרמורק על רכישת הקרקעות לבית העלמין, עד שבשנת 1939 הקימו בני שעריים עמותה לבית עלמין שהוקם בסמוך לזה של מרמורק. למרות הקשיים בתהליך שבין שתי חברות קדישא, מקרה זה מצביע בעיקר על שיתוף הפעולה בין שתי השכונות אל מול הממסד העירוני.

כפי שרואים כי למעשה בין שעריים לבין מרמורק קיים הבדל בתהליך ייסודה של השכונה, והוא שעומד בבסיס ההתרשמות כי יש "יריבות" בין שתי "האחיות". המחלוקת הייתה על

רקע המחלוקת בישוב במישור הפוליטי והביטחוני. בעולם הספורט אינה שונה יריבות זו, מכל יריבות ספורטיבית הקיימת בין שתי קבוצות המתחרות ביניהן. לצד אלו היה ועדיין יש שיתוף פעולה בתחומים לא מעטים, שכן בבסיסן של שתי השכונות רב המשותף על השונה.

***חנניה קורש – סמנכ"ל למורשת ומוזיאונים ומנהל מרכז מורשת – עיריית רחובות**

נוח נפתולסקי איש "הצמחים והפרחים"

צבי תדמור

לשכת הנשיא ויצמן

"מוזר ותמהוני היה נוח. שתקן התהלך בבית המבודד על הגבעה, כאילו אינו יודע לדבר, קשוב למתרחש מסביבו ובלבו". כך פתח שמעון קושניר את ספרו "אנשי נבו"¹.

מי היה נוח, מדוע זכה ששמו יונצח ברחוב המוביל מרחוב חנקין ולרחוב רופין ברחובות. עליו ועל מעשיו בחרתי לשתף אתכם הפעם ולעשות זאת החודש, חודש בו חל ט"ו בשבט, חג לאילנות.

נוח נולד ב-1883 באחוזה חקלאית ברוסיה(כיום אוקראינה). אביו, סוחר ובעל אחוזות ואימו ממשפחת רבנים. המשפחה חיה בסביבה של גויים והוא התחנך עד גיל 16 בביתו, בידי מלמדים פרטיים. עד גיל 20 השלים את השכלתו התורנית והכללית בלימוד עצמי. נוח הכשיר עצמו במלאכות ידיים, קרא את יצירותיהם של סופרים רוסים, משוררים יהודים ואת שיריו הראשונים של ביאליק. מגיל צעיר החל בכתיבת שירים. לפני גיל הגיוס לצבא ובשל מחלת ריאות ורזון גופו המליץ לו רופאו הציוני לעלות לארץ ישראל, כי השמש החמה, עבודת האדמה, ואכילת ירקות ופירות יבראו אותו.

בדצמבר 1905 נוח עלה לארץ ישראל מנמל אודסה והגיע ליפו בא' חנוכה תרס"ו. ביפו, למחרת בואו חלה ואושפז בבית החולים ביפו וכשהבריא כעבור מספר שבועות יצא לעבוד בפתח תקווה. היו אלה ימי החרם של האיכרים בפתח תקווה שמנעו מפועלים עבריים עבודה אלא, אם התחייבו בפניהם בכתב לשמור על השבת. מעטים מבין האיכרים פרצו את מעגל החרם ורק לעיתים רחוקות נוח זכה ליום עבודה. בשל המצב, מספר פועלים החליטו לעזוב את הארץ והציעו לנוח להצטרף אליהם ולהגר לאמריקה. נוח, מזועזע וכואב את ייאושם כתב את שירו הראשון בארץ ישראל "תוחלת הנוער".

יום אחד, נוח נקרא לעבודה אצל אחד האיכרים מפורצי גדר החרם ומצא בפרדסו פועל חדש, את בן-ציון ישראלי². יחד יצאו לחפור גומות ותעלות השקיה בפרדס. מאותו יום, קשרו ביניהם השניים יחסי רעות שליוותה אותם כל ימי חייהם. כעבור זמן, ביזמתו של בן-ציון עברו א.ד. גורדון ונוח לרחובות.

¹ אנשי נבו, פרקי עלילה של אנשי עליה שניה. שמעון קושניר, עם עובד, תל אביב 1968. שמעון חברו של נוח כתב את הביוגרפיה של

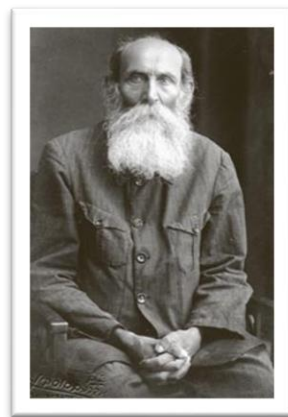
נוח כסוגה של עלילה כרומן היסטורי. המידע בכתבה מבוסס על פרקים רבים מתוך ספרו.

² בן ציון ישראלי (צירנומורסקי) 1887 – 1954, יליד אוקראינה איש עליה שניה, ממקימי קבוצת כנרת. בן-ציון ושני חבריו נוח

ומאיר רוטנברג כונו "שלישית היחד", עמם עלתה לכנרת גם חיה זלצר אשתו. בן-ציון הביא בהסתר חוטרי תמרים מפרס ושתל

אותם בגן רחל ב-1933.

בפברואר 1907 הגיע נוח לבית משפחת זלצר ברחובות וחלק חדר עם א.ד. גורדון. רעננות ימי חודש שבט ניכרה בשדות ובכרמי השקדים ובפריחתם הלבנה וורודה. בתי המושבה היו עטורים עצי ברושים, אקליפטוסים וגינות נוי ופני האיכרים נראו לנוח אדיבים וידידותיים. בן ציון דאג לצרף את נוח לעבודה בפרדס מינקוב³ עם חבורתו של מאיר רוטנברג שכונה "מלך המעדר" וחבורתו כונתה "הקבוצה הרחובותית". היכרותם של נוח וגורדון העמיקה ורבו שיחותיהם על נושאים ברומו של עולם. בכל בוקר גורדון נהג לעטות טלית ותפילין ולהתפלל. נוח שהיה חילוני פתח את ליבו בפני גורדון וציין כי הדת שלו היא דת העבודה... היא זו שתשיב את עמנו לתחייה הלאומית.

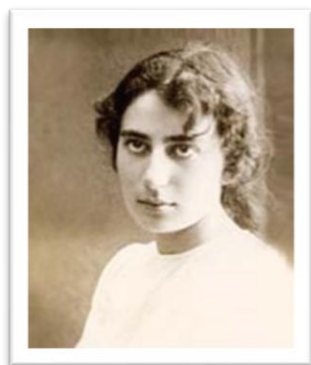

ביוני 1909 בשל צורך דחוף בפועלים טובים ונאמנים בחוות כנרת, מאיר רוטנברג נקרא לעלות לגליל ויחד עם נוח, בן-ציון וחבורתו הגיעו לכנרת ועבדו בה. כעבור זמן מה עברו השלושה לעבוד בסג'רה. אחרי שנה שבו לכנרת לא לפני שחתמו על הסכם לבצע עבודה קבלנית בחקלאות.

זמן מה אח"כ, בשל מחלת הקדחת בה נוח חלה הוא שב לרחובות לתקופת החלמה והתגורר בבית משפחת זלצר. חיה בת המשפחה, חברתו של בן-ציון, שמחה לבואו ודאגה להחלמתו. נוח חזר לעבוד בפרדס מינקוב והתגורר שם כאשר קיבל את האחריות להפעלת המנוע בתקופת ההשקיה של הפרדס. בן ציון ביקש מנוח לחכות ולעכב חזרתו לכנרת עד שתושלם בניית בית המוטור בחווה בו יוכל להתגורר. בבית המוטור הוצב המנוע לשאיבת המים ממימי הכנרת כדי לאפשר השקיית השטחים ופיתוחה של חקלאות אינטנסיבית.

ב- 1909 שלוש האחיות לבית בלובשטיין התגוררו ברחוב מנוחה ונחלה ברחובות מול בית משפחת זלצר. חיה זלצר, חברתה של רחל, סיפרה לנוח כי צעירי המושבה מוקסמים מרחל, שושנה ובת שבע. בלילות, הנוער מתכנס אצלן לשמוע את נגינתן על הפסנתר ואת שירתן ומצטרף אליהן בזמר ונגינה. והוסיפה כי האחיות שמעו עליו ועל בואו מכנרת, מידידו כהנוביץ⁴ שלימד אותן את שירו "תוחלת נוער" בלחן שחיבר. הוא שר אותו בליווי צלילי הפסנתר, והשיר התקבל יפה.

רחל באה לבקר את חיה זלצר חברתה כדי להזמין את נוח לבוא ולבקר אצלן. קסם דמותה של רחל ודיבורה שבו את לבו כבר בפגישתם הראשונה. מפגשים נוספים העמיקו את הקשר

ביניהם. רחל שמעה מנוח על חבריו בגליל, על א.ד. גורדון, על בן ציון, על כנרת ועל קסמי הגליל. שיחותיהם נסבו על שירה ואגדה, על סופרים ומשוררים עבריים ורוסיים. רחל הייתה מוקסמת מיופיו ומאצילותו של נוח ומביישנותו. למדה מידיעותיו במקורות הספרות העברית וביהדות. בנפשה של רחל התחוללה תמורה כאשר נוח הביע בפניה את רעיון התחדשות האדם בעבודה, וכי הגאולה של ארץ ישראל תבוא על ידי המעדר. "לנגן במעדר" אמר נוח לרחל והיא השלימה ו"לצייר על האדמה". נוח שילב את רחל בעבודות חקלאות בפרדס מינקוב. אחרי חגיגות רחובות באפריל 1910 אליהן הגיע א.ד. גורדון, נביאם של החלוצים ודת העבודה, רחל שוכנעה מדבריו, לאחר פגישתה עימו גמלה בלבה ההחלטה להתיישב בגליל ולעבוד בעבודת האדמה.

³ כיום אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב "מוזיאון הפרדסנות" המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל.

⁴ כהנוביץ. שני אחים אהרון ואברהם היו ברחובות 1906 – 1910. אחד מהם הלחין את המנגינה לשירו של נוח. בעטיו של הסגר טרם התבררה זהותו של האחד מבין השניים. אספת קוני אדמת גאולה ט' טבת תרס"ז 106 עמ' 145, מכירת האדמה: פרטי כל ועד המושבה 514 עמ' 9 י' שבט תר"ע,

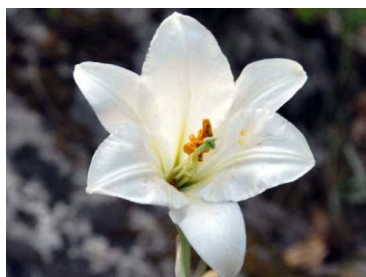
ביוני 1910 הסתיימה בנייתו של בית המוטור ונוח עלה הגלילה, לכנרת. רחל עזבה את רחובות באוקטובר 1910, נסעה לחפש אחר חנה מיזל ובפגישתה עימה בחיפה ביקשה ללמוד חקלאות. רחל הייתה תלמידתה הראשונה בחבורת חוות העלמות בכנרת.

עם בואו של נוח לכנרת החלו לארגן את השטח למשבצות משבצות, חלקה לכל גידול. נוח ערך ניסויים במטרה לעודד פיתוח חקלאות אינטנסיבית וגידל חיטה בתנאי שלחין וכותנה (בהשקיה) במקום גידול בעל שהיה נהוג באותם ימים. נוח האמין שניתן להגיע לתפוקות גבוהות בגידולי שלחין בתשומות קרקע נמוכות. עם השנים נוח הפך להיות מומחה ולאחד מחלוצי הבוטניקה בארץ ישראל.

באפריל 1911 רחל הגיעה עם חנה מיזל וקבוצת 13 העלמות לחוות כנרת. עם בואה של רחל היה זה לה נוף קסומים שלא יכלה לרוות מיופיו. רחל בת העשרים חשה כאילו נולדה מחדש. בשבתות יצאה עם נוח לשוטט במורדות ההרים ובוואדיות אל פינות סתר, מקום בו פורחים פרחי הבר כשהם מבלים יחדיו על חוף כנרת. רחל הייתה מאושרת משיחותיה עם נוח ומאהבתה לחיים. בספטמבר 1911 נוח נסע לרוסיה לבקר את אביו שחלה ורחל החלה לתכנן נסיעתה לצרפת ללמוד שם אגרונומיה. שנה לאחר יציאתו נוח חזר ארצה.

נוח מצא את בן ציון ואת חבריו בכפר אוריה, הצטרף אליהם ואח"כ הלך לעבוד במשתלות חולדה ובן שמן בנטיעות. בקיץ עבר לעין גנים והחל בהכשרת קרקע לערוך שם את ניסיונותיו. ב-1915 עלה נוח לכנרת, כאשר נענה לקריאתו של בן ציון להצטרף אליהם, החל לגדל ירקות ולהמשיך בניסוייו.

אחרי המלחמה הגדולה נוח נענה להזמנת מחלקת ההתיישבות של ועד הצירים ועבר לעבוד בירושלים בקבוצה לגידול שתילים לייעור. באותם ימים רחל עברה לירושלים ללמד חקלאות בחוות הלימוד שבהנהלת רחל ינאית ונתנה שיעורים פרטיים בעברית ובצרפתית. רחל ביקרה את נוח בחדרו ואולי קיוותה כי תחודש קירבתם, אבל נוח עבר לעבוד בקבוצת מרחביה ובמקביל, בשנת 1921 ואילך החל לעבוד כמדריך חקלאי מטעם תחנת הניסיון החקלאית של ההנהלה הציונית בתל אביב וברחובות. הוא ביקר אצל החקלאים בכל רחבי הארץ והדריכם בשיטות גידול ובהדברת מחלות ומזיקים. נוח עבד כמדריך לגידול ירקות בבית הספר החקלאי כדורי שנפתח ב-1933 בהנהלת שלמה צמח. היכרותם בשדה המחקר הייתה רבת שנים.

נוח, נהג לבקר את רחל בימי חוליה, בצפת, בתל אביב ובבתי המרפא. יחסיהם ידעו עליות ומורדות. רבים אהבו את רחל ואף היא אהבה רבים. כאשר נוח נשאל מדוע לא גילה ולא מימש את אהבתו אליה, ענה שחש שהיא נעלה מידי. במהלך השנים, מאז היכרותם, רחל כתבה לנוח מכתבים הן מצרפת בתקופת לימודיה ובארץ מהמקומות בהם שהתה.

ב-1924 רכש נוח חלקת אדמה שוממה בת עשרה דונמים, בסמוך לשכונת הפועלים ע"ש בורוכוב, שלימים הפכה לחלק מגבעתיים. על גבעה קרובה בחלקה בת שני דונמים בנה את צריף מגוריו, ובה אכסן, שימר וקטלג כ-2,400 צמחים שמאוחר יותר הועברו לידי האוניברסיטה העברית. נוח נטע על אדמתו עצי פרי, הקים משתלה של צמחי תרבות ותרם לייסוד ופיתוח ענף הגאופיטים – צמחי בצל ופקעת בישראל. הוא ייבא צמחים מחו"ל – ציפור גן עדן, סייפן, קליביה, אמריליס ואחרים, וגידלם במשתלתו, ומשם עברו לחקלאים והפכו לענף משגשג.

בעת שיטוטיו לאורכה ולרוחבה של הארץ נוח רכש היכרות עמוקה עם צמחי הבר של ארץ ישראל וגילה כשלושים צמחים שלא היו מוכרים לפני כן בצמחיית ישראל, או שהיו חדשים לגמרי למדע. גולת הכותרת של גילוי זה היה השושן הצחור בשנת 1925. הוא מצא את הצמח ליד היישוב היהודי פקיעין בגליל העליון, וזיהה אותו על פי עליו היבשים והפקעת. הוא שתל

את צמח הבר בנחלתו, ורק אחרי שתי עונות נוספות פרח הפרח לראשונה בכל תפארתו. עד תגליתו המרעישה של נוח לא הצליח אף אחד לפניו למצוא את השושן הצחור בארץ ישראל והיה ספק בקרב המדענים האם הוא בכלל גדל כאן. בשל חשיבותו התרבותית-דתית של השושן הצחור ביהדות, בנצרות ובתולדות האמנות, עורר גילוי עניין בינלאומי.⁵

כאשר עלה ערך שטח נחלתו של נוח פנו אליו אנשי קק"ל והפעילו עליו לחץ לתרום את חלקתו כ-"עזבון בחיים" ללא תמורה. בשנת 1961 נוח הסכים לתרום את אדמתו לקק"ל, בתנאי שעל השטח יוקמו מוסדות ציבור, פינת חי וגן בוטני. להפתעתו ואכזבתו, חודשיים לאחר שחתם על מסמך ההסכמה לתרומה שנתן, מכרה קק"ל את הקרקע בסכום גדול לקבלן שהקים שם אחד עשר מגדלי מגורים. הטרקטורים הגיעו, עקרו את עצי ההדר ורמסו את ערוגות הפרחים, וכל מי שנזדמן לשם בזז את ציוד הדישון וההשקיה. נוח, זקן וחולה, הסתגר בצריפו, בחלקת שני הדונם בה גידל את פליטי פרחיו.⁶ נוח נקבר בבית העלמין כנרת ליד חבריו לא רחוק מקברה של רחל המשוררת אהובתו.

בצוואתו הותיר את כל רכושו לעיריית גבעתיים ובתרומתו הוקם הגן הבוטני באוניברסיטת תל אביב. לאחר מותו ב-1974, בטרם הרסו את צריפו ושדדו את אוסף ספריו הגדול, ליקט שמעון קושניר את השירים שכתב נוח והוציאם לאור בספר.⁷

שנה לאחר מותו, פרסם אורי קושניר, בנו של שמעון קושניר, בוטניקאי, גנטיקאי ומטפח צמחים, מאמר לזכרו של נפתולסקי.⁸ אומר בצער, כי עיריית גבעתיים לא השכילה ולא פעלה להנציח את זכרו של נוח איש הצמחים והפרחים, איש תם וישר, שתרם רבות לתושביה של העיר גבעתיים ולמדינה.⁹

⁵ האישור המדעי לזהות הטקסונומית של הצמח נתן פרופ' אוטו וארבורג, מן האוניברסיטה העברית על הר הצופים הבוטניקאי

אפרים הראובני בפרסם בעיתון דבר ב-27.12.1929 רשימה שכותרתה: "תגלית מדעית חשובה ע"י פועל בארץ ישראל" בה סיכם

את פרשת הגילוי ואת מאמרו המדעי של וארבורג שהתפרסם בברלין באותה שנה.

⁶ מעריב, "נפתוליו של נח נפתולסקי" אהרן דולב, 13.1.1961, עמ' 4

⁷ "השמים מצפים מחכה האדמה שירי חנינא- איש נבו", נח נפתולסקי, הוצאת עקד, 1975, תל אביב.

⁸ טבע וארץ כרך י"ז חוברת 6, ספט- אוק 1975. פרופ' נעמי פיינברון הוסיפה למאמר את רשימת הצמחים שהתגלו לראשונה בארץ

ישראל ע"י נוח.

⁹ המקורות: מאמר אורי קושניר, שירי רחל סוד קסמם- עורך אורי מילשטיין, על שפת אגם סואן- עורכים מוקי צור אהרן ישראלי

רחל החיים השירים= עורך מוקי צור, רחל מכתבים, רשימות קורות חייה- עורך אורי מילשטיין.

כתבות באינטרנט: נח נפתולסקי ורחל המשוררת, אנשי נבו- אורי רוזנברג, מוקי צור, איש עין גב, מבט על- אבי הרטמן, תדהר,

ארכיון לתולדות רחובות

הכול פוליטי?

מוטי שפירא*

במאמרי הקודם התמקדתי ביחסי פוליטיקה- מנהל ציבורי מקצועי על רקע משבר הקורונה שהיה כבר אז בעוצמה רבה.

מאז עברו מספר חודשים, המגפה עדיין פה, נשיא ארה"ב דונלד טראמפ לקראת היפרדות מהבית הלבן (בקול נפץ ורעש), ומערכת בחירות נוספת עומדת בפני ישראל במרץ השנה.

אחד המונחים הנפוצים ביותר במאבק של ממשלת נתניהו בקורונה היה הדין המתמשך (ובלתי נפסק) בשאלת "ההחלטות הפוליטיות" באשר להתמודדות עם המגפה. אזרחי ישראל, מומחים, פרשנים והתקשורת "מתחרים" ביניהם תבחין בין "החלטות פוליטיות" לבין "החלטות מקצועיות" ועל האופציה של שילוב בין שני המרכיבים.

גם אם הזיכרון הציבורי הוא בדרך כלל קצר, כמו שנשכחות מלחמות, אסונות ולהבדיל גם הישגים חשובים, אין ספק שהטיפול במשבר בקורונה מחייב את תושבי מדינת ישראל (על כל "שבטיה", על פי הגדרת הנשיא ריבלין) להפנים כי הזלזול המוחלט של חלק תושבי המדינה בצורך באיכות המנהיגים (או מה שכעת מכנים בסוג של התנשאות: "נבחר ציבור") ואיכות המנהיגים המקצועיים, כמרכיב קריטי ביכולת המדינה כקולקטיב להתמודד עם משברים כמו משבר הקורונה או כל סוג אחר של התמודדות, לרבות התמודדת שוטפת על הצורך בצמיחה כלכלית וחברתית קבועה.

אין אני מחדש מאומה בקביעתי כי "הכול פוליטי" (בהתאמה למונח שנמצא כעת במתקפה רבתי של הימין הישראלי: "הכול שפיט"...) כל ההחלטות במוסדות המדינה: חקיקה, חלוקת תקציבים, החלטות מנהליות, קידום "מוצרים" ציבוריים נעשים כולם על ידי אנשים פוליטיים אשר לראשם שני כובעים: צרכי הציבור מחד והצורך להיבחר אישית וסיעתית בפעם הבאה מאידך. אין להתלונן על כך – זהו טבע העולם הפוליטי בכל המדינות – גם המתקדמות ביותר.

ההבדל בין המדינות היא העוצמה הפוליטית הסקטוריאלית והכפפת רוב ההחלטות לצרכים הפוליטיים – גם אם לעיתים אינם תואמים את צרכי הציבור או נתונים להטיה לכיוון סקטורים המהווים פוטנציאל בוחרים על חשבון הציבור כולו.

במדינות מאד מתקדמות וליברליות האזרח משוכנע כי ברוב המקרים המערכת הפוליטית פועלת בעיקר מתוך המניע של טובת הציבור כאשר במידה וממומש באיכות גבוהה, הוא יהיה הגורם המרכזי (לא בהכרח היחיד) לבחירה מחדש. ככל שהמדינה יותר פרימיטיבית קיימת התרחקות בין השיקולים הפוליטיים לבין השיקול של טובת הציבור הכולל.

כלומר, פוליטיזציה חריפה ובוטה של מדיניות ציבורית הנעשית בידי נבחר ציבור באיכות שאינה גבוהה, הממנים אנשים מקצועיים למשרות בכירות במינהל הציבורי שהינם מינויים פוליטיים ו/או "נאמנים", על חשבון איכותם וחובתם המוסרית והמקצועית כלפי הציבור – אלו הם מרכיבים הרסניים לעתידה של המדינה ותושביה.

כל אחד שיקרא כתבה זו יוכל לאבחן לעצמו באיזה מיקום נמצאת מדינת ישראל 2021 על קו הרצף בין מדינה איכותית לבין מדינה לא איכותית שעלולה לסכן את עתידה של המדינה ועתיד תושביה.

איני יכול שלא לסיים מאמר זה בשתי הגדרות מספריו הרבים של פרופסור יחזקאל דרור, בן 92 שעדיין לא נס לחו ומוחו:

"עתידה של ישראל הלכה-למעשה יושפעו מגורמים רבים שאין לישראל השפעה של ממש עליהם, כגון התפתחויות גאו-אסטרטגיות עולמיות, חידושים טכנולוגיים, מגמות בגלובליזציה, דינמיקה ערכית ותרבותית כלל-עולמית, מגמות חברתיות עמוקות בישראל עצמה ועוד. אך הרבה תלוי במידה רבה בנו –בהחלטותינו ובמעשינו, ואלה מצדם נקבעים במידה רבה על ידי המנהיגות לרמותיה ותחומיה.."

"אין מדינה דמוקרטית אחרת בעולם, ומעטות המדינות הלא דמוקרטיות, שבהן לטיב המשטר משמעות קיומית כבישראל... גופי הממשל המרכזיים הם המופקדים על החלטות קריטיות אורגות-עתיד במידה הקובעת גורל. מכאן חיוניות התאמת המשטר למשימותיו העיקריות.."

*

*מוטי שפירא - אל"מ (בדימוס), לשעבר מפקד הבקו"ם, סמנכ"ל בכיר במשרד הבינוי והשיכון, ראש מטה הרפורמה במינהל הציבורי במשרד ראש הממשלה אהוד ברק, ומנכ"ל לשכת ארגוני העצמאים והעסקים בישראל.

אינטל-לקט

יורם פורת

מה יהיה ? מבט אל העתיד

הפעם: על ננוטכנולוגיה, "מעבדות על שבב" וננובוטים.

ד"ר יאיר שרן ראש הקבוצה לתובנת העתיד

אחד מהתחומים המתפתחים ביותר במדע והטכנולוגיה של ימינו היא הננוטכנולוגיה. אין ספק, תחום זה יהיה המקור לפיתוחים ושימושים פורצי דרך בעתיד אשר ישפיעו משמעותית על אורח חיינו. כבר כיום המושג "ננו" אינו זר לאוזנינו. וכידוע - הנשיא פרס הרבה לדבר בו רבות.

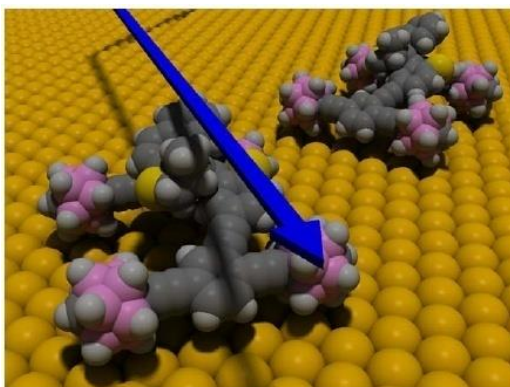
הננוטכנולוגיה מאפשרת לנו לטפל בחומרים ברמה האטומית והמולקולרית שלהם. כלומר לגשת לאבני הבנין הבסיסיות שלהם ולפעול איתם כרצוננו. 1 ננומטר הינה מידה של 1 מטר מחולק במיליארד (מיליארדית המטר), שזהו סדר הגודל של מידות האטומים והמולקולות. מכאן גם שמה של הטכנולוגיה. בסקלות אלה תכונות החומר רגישות לשינויים בממדים, ומכאן גם האפשרות לשינויים על פי צרכינו שלה תכונות המכניות, האופטיות, הכימיות, האלקטרוניות והאחרות של החומר. היכולת הזו "לשחק" באבני הבנין של החומר כמו באבני לגו, פותחת אפשרויות והזדמנויות מרתקות. (ראו בתמונה המצורפת מבנה דמוי מכונית שהורכב ממולקולות בודדות). לדוגמא - פיתוח חומרים קלי משקל אך רבי חוזק, הקטנה דרמטית בגודלן של מערכות אלקטרוניות ועוד.

תעשיות רבות נהנות מהתפתחות זו בכלל זה: תעשיית החלל שעבורה הקטנת ממדים היא משמעותית; תעשיית האנרגיה - יעילות גדלה והולכת של תאי דלק ותאים פוטו-וולטאים; תעשיית המיחשוב שמתעשרת בשבבים עתירי זיכרון ובמחשבים קטנים יותר. הננוטכנולוגיה תאפשר לתעשייה הבטחונית ייצור חומרי נפץ חדשים רבי עצמה כמו גם חומרי הדף חזקים לשימוש בשדה הקרב. מערכות נשק מכל הסוגים יבנו מחומרים אל-מתכתיים קשים לגילוי וזיהוי. כלי טייס, כלי ימיים וכלי נשק יבשתיים יוכלו לפעול ולהפתיע שכן מערכות המעקב והגילוי יתקשו לזהותם ולגלותם. שדה הקרב ישתנה ללא הכר.

אליה וקוץ בה. אותן יכולות ואותם שימושים עלולים להיות זמינים לארגוני פשע וארגוני טרור. כלי נשק ייגנבו ויוחבאו על ידי משתמשים לא מורשים שיעקפו את אמצעי הגילוי נגד טרור הקיימים כיום. בכתבה על הדפסה תלת ממדית הזכרנו את היכולת להדפיס כלי נשק בהחבא, מחומרים שאינם ברי גילוי ואז להשתמש בהם לצרכים לא חוקיים.. המודעות לסיכון חשובה על מנת להביא לפיתוח אמצעים שימנעו אפשרויות כאלה..

הבה נתאר לעצמנו שבב זעיר שמשייט במערכת הדם ומסוגל לבצע משימות כמו ניטור מערכת הדם ובדיקתה בזמן אמיתי כדי לאסוף נתונים על רמת הסוכר, רמת השומנים וכל נתון אחר על המצב הבריאותי. נתאר לנו גם שאותו שבב יוכל להזריק תרופות הנדרשות לתת מענה מתאים. המערכת על השבב תוכל לשדר החוצה את כל הנתונים הנמדדים ולקבל הוראות איזה פעולות לבצע. השבב הזעיר הזה נושא על גבו מעבדה שלמה "מעבדה על שבב". החזון הזה הולך ומתממש בזכות אותה ננוטכנולוגיה שמביאה לעולם מכוונות זעירות-ננורובוטים או בקיצור ננובוטים. אלה יוכנסו בעתיד לגוף כדי לזהות ולנטרל חומרים רעילים, לטפל בתאים סרטניים כמו גם במשימות רבות אחרות. זהו רק קצה הקרחון ואנו צפויים לעוד ועוד פיתוחים משמעותיים בעולם הננו.

"ננו-מכונית" בנויה ממולקולות

Molecular "nanocar" (Source: J. Tour lab, Rice University)⁴

היה הייתה עברית

פורתא וקמעא בזעיר אנפין

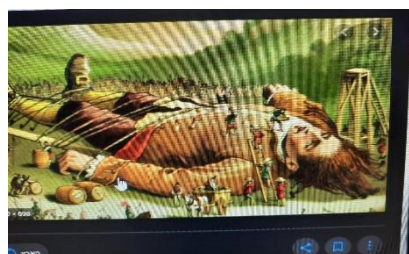
רות קלי

השפה שאנחנו מדברים בה היום מבוססת בעיקרה על התנ"ך, ועל השפעות מהארמית, הפרסית, הלטינית ועוד. מדי דור מתוספות מילים השאובות מהשפה האנגלית, מהשפה הדיגיטלית, ממושגים צבאיים ומסלנג. והרבה מילים שהיו שגורות בפי הורינו, מורינו וסופרינו בתחילת המאה ה-20 נשמעות זרות ומוזרות בעיקר באוזני הדור הצעיר.

בחרתי הפעם מילים המביעות כמות קטנה, מידה קטנה, מילים נרדפות ל"מעט" 'קצת'.

נחמה פורתא = נחמה כלשהי, עידוד מה.

אֶדְרָא זֹטָא = שמו של החלק השני מספר 'הזהר'.
(הראשון הוא אדרא רבה)

גוליבר בארץ הגמדים

מְתִי מעט (דברים, כ"ו 5) – '...ויגר שם במתי

מעט ויהיה שם לגוי גדול'.

קמעא קמעא = לאט לאט, בהדרגה, לא בבת אחת.

טַפַּח = רוחב כף יד, סמל לדבר קטן. 'מכסה טפח ומגלה טפחיים'.

בזעיר אנפין = (אנפין = פנים) בקנה מידה מוקטן.

ועוד כמה מילים: קומץ, קמצוץ, שמץ, קורט, מְצַעַר, מְצַעַר, מקדש מעט, זאטוט, זוטר, דל, זעום, קורטוב, פסיק.

ואלה רק טיפ-טיפה, רשימה פצפונת, מעט מְצַעַר מהעושר שהיה היה, וחלקו נאלם ונעלם.

דימוי עצמי, בטחון עצמי והקשר ביניהם

יפה כהן ישר*
לשכת בנימין דה רוטשילד

דימוי עצמי הוא למעשה הבבואה של האדם כפי שהיא משתקפת לו מתוך ביצועיו ומתוך האינטראקציה שלו עם הסביבה.

אנו נוטים לחשוב על דימוי עצמי כעל תכונה קבועה, אך האמת היא שדימוי עצמי אינו תכונה כלל.

דימוי עצמי הוא פועל יוצא של ראיית העולם הסובייקטיבית שלנו, המושפעת משלושה גורמים עיקריים:

1. האופן בו אנו "תופסים" את מציאות חיינו- מה אנחנו חושבים על עצמנו ומה אנו חשים כלפי עצמנו.
2. האופן בו האחרים "רואים" ומעריכים אותנו (בתחושה לנו).
- 3 מאגר ההצלחות ובמיוחד הכישלונות בחיינו והחשיבות שאנו מייחסים לכל אחד מהם.

דימוי עצמי נובע מהרגשות, האמונות, החינוך והמודלים שאנו מחקים מהבית ומהסביבה והשפעתם על דפוסי ההתנהגות שלנו. כך לדוגמה: אדם שאינו מצליח במבחני הטסט לנהיגה, פעם אחר פעם, מבחינתו זה כישלון נוראי, ויתפתה לשכנע את עצמו כי הוא לא יצליח אף פעם לעבור את מבחן הנהיגה, ואף לא יוכל להגיע להישגים גבוהים יותר גם בדברים אחרים ומתוך כך יפתח בטחון עצמי נמוך. סיטואציות חוזרות ונשנות מעין אלה הם בבחינת מעגל קסמים שבו אדם בעל דימוי עצמי נמוך משכנע את עצמו שזוהי גזירת גורל נצחית. אדם בעל דימוי עצמי נמוך התפיסה שלו היא שלא ניתן לשנות את המצב, אין טעם לנסות ולשנות, שכן תחושות אלו יגרמו להתדרדרות של הביטחון העצמי שלו. משם גם נוכל לפגוש את החרדה החברתית - התחושה תהיה שאין טעם לפעול כי ממילא נחוש תחושות של דחייה ותסכול.

איך לחזק את הדימוי העצמי ולשדרג בעקבותיו את הביטחון העצמי?

מפתח הקסמים לביטחון העצמי שלנו נמצא אצלנו. בכוחנו לשנות את מה שאנחנו חושבים על עצמנו, מרגישים כלפי עצמנו ועושים עם עצמנו. לשם כך מחליטים להתמקד בעשייה ובפעולה כאן ועכשיו. לוקחים אחריות על חיינו. ברגע שאדם מסגל לעצמו הרגלים ומשמעת של מחשבות חיוביות, התנסויות חדשות, עשייה, ממש כמו בחדר כושר, ההצלחה תתחיל ליפול בחלקו בדיוק כמו אצל כל אחד אחר. עצם העשייה גורמת לתחושות של רווחה נפשית ועלייה בביטחון העצמי.

כצעד ראשון והכרחי עלינו להביא את "האני" למקום גבוה יותר:

- לפתח דפוסי חשיבה חדשים ומועילים ולהשליך את דפוסי החשיבה הישנים והנוחים.

- לראות בכישלונות "הזדמנויות בבגדי עבודה" ולזכור את ההצלחות, גם הקטנות, שניקרו בדרככם.
- שינון משפטים חיוביים כמנטרה יכולים לחזק את האמונה בעצמנו ובכך לשפר את הביטחון העצמי ולהעלות את הדימוי העצמי.
- ליצור אינטראקציות חברתיות ולהשקיע בקשרים עימם.
- לחזק משמעת עצמית, להעז, וללמוד דברים חדשים.
- להבין שיש הרבה פרשנויות לאירוע מסוים ואם נשנה את הפרשנות בעקבותיו תשתנה התגובה שלנו. לדוגמה, התפקיד שלנו כהורים, לעזור לילדים להכיר את הצרכים שלהם, לבטא אותם. להדריך אותם שיש מספר אפשרויות לפרשנות לאירוע מסוים (שבמקרים מסוימים גורמים לסבל). יש הרבה פתרונות ואחד מהם הוא שאם נשנה את הפרשנות לגבי אירוע מסוים, גם הרגש לגביו ישתנה ובעקבותיו התגובה. (מודל אדלר: אירוע, פרשנות, רגש, תגובה)

***יפה כהן ישר* – מאמנת אישית, זוגית ומנחת קבוצות 054-8185238 .
חברת לשכה בנימין דה רוטשילד ראשון לציון.**

האם אתה דואג למלא את הסוללה שלך?

ד"ר אורלי נתנאל*

לשכת בנימין דה רוטשילד

נדמה את הנפש שלנו ואת הגוף שלנו לשתי סוללות שמתמלאות ומתרוקנות. הסוללה הגופנית שלנו מתמלאת בעזרת שינה טובה, ספורט נכון, מזון בריא ואוויר נקי ועשיר בחמצן. כל אלה מחזקים את המערכת החיסונית שלנו ומסייעים לחיזוק הסוללה הגופנית שלנו.

לצד הסוללה הגופנית מצויה הסוללה הנפשית, המתמלאת כאשר אנחנו חווים חוויות טובות ומעשירות, שגורמות לנו עונג והנאה. לעומת חוויות רעות המחלישות אותנו ואת המערכת החיסונית שלנו.

מכאן יש להבין שאנו חייבים לדאוג למערכת שלמה של חוויות טובות על מנת לשמור על הסוללה הנפשית שלנו. אנחנו חייבים ליצור ריגוש חיובי שייצור רמה גבוהה של אושר. כאשר

השעמום – שהוא ההפך הגמור מריגוש – ממלא אותנו, אנחנו פוגעים בסוללה הנפשית שלנו. הסוללה הנפשית שלנו מתמלאת בעזרת לימוד של נושאים שמעניינים אותנו, בעזרת מפגשים עם אנשים אנרגטיים שמייצרים לנו חוויות של הארה, של התפתחות. אנחנו ממלאים את הסוללה שלנו על ידי שהייה בחברה מזינה שמכבדת אותנו ומאפשרת לנו לצמוח. אנרגיות של כעס, כאב, שנאה, אכזבה ודחייה מכבים את מנועי הצמיחה והשמחה בחיים.

כאשר אנו מודעים לרגשות הכאב שמנהלים אותנו בתת-המודע שלנו, חושפים אותם, משחררים אותם ומאפשרים להם להיות נוכחים בחיינו אנחנו יכולים לשלוט בהם ולנתב אותם. למה הדבר דומה? לחפירת תעלות ניקוז על מנת למנוע הצפות (רק שתעלות הניקוז שלנו נמצאים בתוך עולם הרגש שלנו).

מחקר שנערך בקרב קבוצה של סגני מנהלים בכירים וקבוצה של אנשים ממעמד הצווארון הכחול: נהגי מוניות לדוגמה, מצא שסגני המנהלים מצויים בסבל רב יותר בחייהם מאשר נהגי המוניות. השאיפה החזקה של סגני המנהלים להיות מנהלים גורמת להם להרגיש סבל רב יותר מנהגי המוניות, שלמד להתפשר בחייו ולשמוח בחלקו. מחקר זה מעיד שמערכת ציפיות גבוהה ואולי בלתי אפשרית, כמו הרצון להיות המנהל, מייצרת תסכול רב, ואילו היכולת לזרום ולקבל את המציאות כפי שהיא מביאה לחיים מאושרים ומאפשרים יותר.

כיום הסבל נחשב לדבר שצריך להימנע ממנו. נשים רבות שעומדות ללדת תדרושנה זריקת אפידורל, שתמנע מהן להרגיש את צירי הלידה המכאיבים (גם כאשר הן מודעות לכך שיכולות להיות לזריקה תופעות לוואי).

רק שהחיים הם מלאים בסבל. במהלך ילדותינו אנחנו יוצרים תמונה של איך החיים שלנו אמורים להיות. עולם חלומי של הצלחות, של איך נכון להתנהל. איך הבן זוג צריך להראות. איך הוא אמור להגיב למצבים שונים וכמובן, איך הילדים שלנו צריכים להיות. העניין הוא שהמציאות לא דומה לתמונה שבנינו בדימוינו. בדרך כלל, אין קשר בין התמונה הדימויית שאנחנו בונים בראשינו לבין החיים שלנו במציאות. דבר זה יוצר אצלנו אכזבה רבה.

מחקר מראה שנשים יוזמות 80 אחוז מהגירושים. מחקר אחר טוען שנשים שגדלות בבית שהוא לא מספיק תומך באות עם ציפיות גבוהות מבן הזוג וכאשר האהבה דועכת והמציאות לא דומה לחלומות שהיו להן הן רוצות להיפרד. מכאן שאם רוצים לפתור חלק מבעיות הגירושים יש ללמד הן גברים והן נשים להכיר את הסוללות האישיות שלהם. להכיר מה מחזק אותם, מה מחליש אותם ואיך הם יוצרים את האיזון המדויק לחיים שלהם על מנת להפיק מהם את המיטב.

נדמה לכם שזה קשה?

נכון. לפעמים זה אפילו קשה מאוד אבל זה מאוד מתבקש. על מנת למתן את הסבל ולהגדיל את ההנאה חייבים ללמוד להכיר את הדברים ששוחקים אותנו ולדאוג לא להימצא בשחיקה.

***ד"ר אורלי נתנאל - מאמנת ריגשית וזוגית, מחברת הספר: "זוגיות והורות האתגר"**

מסע אל מקומותינו

צילם: יוסי רזי

חופשה מהסגר

תם ולא נשלים - נתראה בעלון הבא